

**De Iure Ac Potestate Romanorvm Pontificvm,
Imperatorvm, Regum ac Episcoporum**

Alvarez Guerrero, Alfonso

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 A 2069

De origine celebrationis conciliorum generaliu[m] in ecclesia Dei. cap. li.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63477](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-63477)

na in alio seculo. Itaque supradictis authoritatibus con-
tincuntur hæretici negantes purgatorium. Item pro com-
plemento sermonis dicemus¹, quod quæstiones dispu-
tentur in scholis, & non in ecclesijs coram omni populo; &
prædicare officium est presbyterorum tantum. capit. adi-
cimus. xv. quæst. j. Et mulieres in ecclesia taceant, id est
cessent à doctrina. † Et nota, quod duplex est malum, sc.
¶ 6 licet, culpæ, & pœnæ: culpa enim remittitur ex sola con-
tritione peccatorum, sine qua non sufficiunt opera chari-
tatis. c. dixi, & c. si peccatum, de pœnit. dist. j. sed pœna pe-
cati ex sola contritione non dimittitur nisi ex pœnitenti-
exteriori, nisi maxima esset contritio; nam maxima contri-
tio maxima pœna est, ut contritio Magdalæ, & beati Pe-
tri, & boni latronis, & aliorum, ut notatur in glo. & po-
doct. in c. baptismi vicem, de consecra. dist. iij. Et animo
existens in purgatorio certa est de sua salute æterna, secu-
dum communem doctrinam ecclesiæ, & videt charitatem
seu gratiæ habitum in se ipsa existentem; & sic est certa
sua salute æterna. & vide doctrinum Caietanum in to-
mo secundo, quæstione xvij.

DE ORIGINE CELEBRATIONIS

Conciliorum generalium in Ecclesia

Dei. Cap. LI.

S V M M A R I V M.

1. Vnde conciliorum celebratio habuerit originem.
2. Prima synodus a quo celebrata fuerit, & sic de alijs usq[ue] num. 9.
10. Generalia concilia in Ecclesiæ Dei Constantini Imperatoris
pore caperunt.
11. Concilia a quibus, quo tempore & rbi, celebrata fuerint, usq[ue]
ad num. 27.
28. In factu arduis, ad concilium recurrentum est.
29. Concilium generale qua de causa vacare debet.
30. Non potest congregari concilium sine licentia Pontifici, dicit
enim habere caput & membra.

- 31 Pontifices sive eorum Legati solummodo concilium generale congregandi potestatem habent, Imperatores autem habent consuetudinem hortandi & instandi, pro dicta congregacione, urgente tamen necessitate.
- 32 Multa sunt conciliorum genera.
- 33 Ad concilium quis citari debeant.
- 34 Principes seculares an sint de corpore concilij.
- 35 Prelati personaliter in concilio praesesse debent, salvo iusto impedimentou (item & de Episcopis, & num. 37).
- 36 Forma citationis, per Papam vel eius Legatum fienda, quae sit.
- 38 Christiani Principes an possint mittere procuratorem.
- 39 Qua pena plectendi sunt conciliorum contemptores.
- 40 Quodlibet impedimentum non sufficit ad excusandum non reuolentem ad concilium.
- 41 Trina citatio requiritur, si concilium ruita contra contumaciam procedere.
- 42 Impedimenta praestantes conciliis, quanta pena digni sunt.
- 43 Episcopi citati & requisiti, in termino cui assignato non comparentes, sententian possunt.
- 44 Omnes de concilio debent esse semper presentes in aelibus provincialibus.
- 45 Sententia dictari debet in plurali numero.
- 46 Ad concilium generale pertinet cognitio, quando duo contendunt de Papatu.
- 47 Congregato concilio quid agendum, & num. 50.
- 48 Quis alium inter prelatos eiusdem dignitatis procedere debet.
- 49 A sententia concilij appellari non potest.
- 51 Papa contra statuta conciliorum generalium dispensare non debet.
- 52 Beneficia Ecclesiastica residentiam personalem requirunt.
- 53 Consuetudo an excusat clericum, de nouo residendo in beneficiis.
- 54 Pensio non requirit residentiam.
- 55 Residentia sacerdotij est de iure divino, remissione.
- 56 Quidam abusiva, que versantur in Christiana religione.
- 57 Mendicantes ad clericatum admitti non debent.

58 Eligenſ alquem in Episcopum, tenetur ſemper meliorem ele-
igere.

¶ Ercurrentibus † diligenter scripturam ſan-
ctam facile erit reperire, vnde Conciliorum
celebratio in Ecclesia Dei originem habue-
rit: exemplum inuenimus ſiquidem à Patri-
bus in veteri testamento, quod ab Apostolis
in nouo deriuatum eſt in Ecclesia. De veteri quidem te-
ſtamento colligitur ex illo Numeri xvij. vbi dicitur: Viri
proceres synagogæ, qui tempore concilij per nomina vo-
cabantur. In nouo autem teſtamento exemplum celebra-
tionis conciliorum colligitur ex libro Actuum Apostolo-
rum. † Prima enim synodus ab Apostolis celebrata fuit
illico post ascensionem Domini ſuper electione Matthei,
ut Lucas Euangelista & ſcriptor veridicus teſtatur Act. primo. Et huic synodali congregationi non ſolum Apo-
ſtoli interfuerunt, ſed etiam diſcipuli Domini omnes ſe-
cundum viginti. † Secunda synodus ab Apostolis cele-
brata fentur, cum ſeptem diaconi electi dicuntur ad quo-
tidiane dispensationis ministerium, de quo Act. 6. Vbi ad-
vertenduſ, quod conuocati per duodecim Apostolos ad
hanc synodum, ſive ad hoc concilium interfuerunt etiam
diſcipuli Domini, quibus Apostoli libertatem dederunt
eligenſ eos, qui neceſſariorum dispensationis ministerio
superintenderent. † Tertia synodus fuit ab Apostolis ce-
lebrata, quando audientes, quod Samaria ad prædicio-
rem Philippi, qui erat vnuſ de ſeptem diaconibus, rece-
piffet verbum Dei, miserunt ad eos Petrum, & Ioannem,
ut acciperent Spiritum ſanctum. ſ. inuifibili ſigno. Non-
dum enim in quenquam eorum venerat. ſ. viſibiliter, vt
habetur in c. viij. Actuum Apoſtolorum. de iſto concilio
loquitur text. in c. ſi quis carnem, xxx. diſt. † Quarta sy-
nodus ab Apostolis dicitur celebrata, vbi cum fidelium po-
pulus Apoſtolica prædicatione calesceret, augereturque
indies, congregatur ecclesia; & Apoſtolis concilium a-
gentibus, primo diſcipuli vocati ſunt Christiani, qui prius
comuniter diſcipuli vocabantur. de hac synodo mentione
facit

facit glossa in cap. sacrofanca, xij. distin. Intra quam synodum hoc venit notandum, quod in ea non fuerunt nisi Paulus, & Barnabas Apostoli. † Quintam synodum, sive 6 quintum concilium celebrasse dicuntur super quæstione de obseruatione legalium, de qua Actuum xv. vbi sic dicitur: Surrexerunt autem quidem de heresi Pharisæorum, qui crediderunt, dicentes, quod oportet circuncidere eos, præcipere quoque seruare legem Moysi: conuenieruntque Apostoli, & seniores, videre de verbo hoc. Cum autem magna conquisitio fieret, surgens Petrus, dixit ad eos: Viri fratres, vos scitis, quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit per os meum eligere gentes verbum Euangeli, & credere, &c. vbi dicit glos. præ omnibus, quasi princeps, Petrus loquitur. Vide de hoc Panor. in cap. Osius Episcopus, de electione. Et ibi dat practicam condendi canones in concilio generali. † Sexta synodus 7 legitur congregata sub Paulo Mileti, super regimine Ecclesiæ; in qua congregasse dicitur maiores natu Ecclesiæ, quos ipse Paulus ibi venerando nomine appellat Episcopos; quibus ait Actuum xx. Attendite vobis, & vniuerso gregi, &c. † Septima synodus à Paulo, & Iaco, 8 bo celebrata fuit Hierosolymis super abolenda suspitione quorundam Iudeorum, ut habetur Act. xxij. † Octaua 9 synodus, quam Apostoli celebrasse dicuntur, fuit illa, in qua Apostoli in unum conuenientes Symbolum ediderunt, quod vniuersa tenet Ecclesia. sic enim beatus Clemens testatur. † Vnde pro pleniori notitia considerandum est, quod concilia generalia in Ecclesia Dei tempore Constantini cœperunt. Ideo text. in c. j. xv. dist. de hoc loquens, ita dicit: Canones generalium conciliorum (ut Isidorus ait lib. vi. Ethymologiarum, cap. xvij.) à temporibus Constantini cœperunt. In præcedentibus namque annis persequitione feruentis docendarum plebium minime dabatur facultas: inde Christianitas in diuersas heresies scissa est, quia non erat Episcopis licentia conueniendi in unum. † Sub hoc etiam sancti patres in concilio 10 Niceno de omni orbe terrarum conuenientes, iuxta fidem euangelicam, & apostolicam, secundum post Apostolos

symbolum tradiderunt. & in ista synodo peruersum Ar-
 12 rii dogma destruitur. † Deinde fauore Theodosij mai-
 ris in eius praesentia fuit congregatum secundum Conci-
 lium generale Constantinopoli tempore Papæ Damasi;
 vbi interuenerunt centum, & quinquaginta Episcopi, in
 13 quo Eunomij, & Macedonij error conuincitur. † Ter-
 tium concilium generale fuit congregatum Ephesi, sub
 Imperatore Theodosio iuniori, tempore Papæ Cælestini
 primi, contra impietatem Nestorij Episcopi Constantino-
 politani; vbi conuenerunt ducenti Episcopi. † Quartum
 14 concilium generale congregatum fuit Chalcedonice, annu-
 ente Imperatore Marciano, tempore Leonis Papæ primi,
 & adfuerunt in eo lexcenti, & triginta Episcopi; vbi Eu-
 thicetus, & Dioecori prauitas est reprobata. Et notandum
 est, quod ista sunt quatuor concilia generalia, que Grego-
 rius Papa suscipit, & veneratur, sicut quatuor sancta Eu-
 angelia, ita dicit text. in c. sicut, xv. distinct. de quibus cri-
 am loquuntur c. sexta synodus, c. prima autem synodus,
 xvij. distinct. Sed aduerte, quod cæteris concilijs genera-
 libus ista quatuor dicuntur solemnia, & antiquiora. Do-
 inde celebrata fuerunt xxvij. concilia sub diuersis tem-
 poribus, & in diuersis, & singulis statutis sunt diuersi cano-
 nes, qui habentur diuersi in diuersis partibus corporis Iu-
 ris, testante Beda in libro de temporibus. Item notandum
 est, quod sub Imperatore Constantino congregatur sexta
 concilium generale sub Papa Agathone. Sed Imperatore Iu-
 stiniano filio Constantini congregatur iterum istud sex-
 tum concilium, vbi promulgati fuerunt canones, qui noui
 fuerunt declarati tempore Constantini, ut patet in c. ha-
 beo librum, c. quoniam, c. sancta, c. sexta, & in c. prima,
 xvij. dist. Postea vero, dum regnaret Carolus Magnus Im-
 perator, Pipini filius, Austria Archidux, unus ex maiori-
 bus, & antecessoribus Maiestatis tuis, congregatur concilium
 generale sub Papa Adriano: in eoque astiterunt centum & quinquaginta Episcopi. Et ibi Papa, & concilium
 dederunt autoritatem Imperatori eligendi Pontificem,
 ut est tex. in c. Adrianus, secundus in ordine, lxvij. distin-
 15 Sed successores non probrauerunt istud decretum. † Et ad-
 uerte,

uerite, quod post primam synodum Nicœnam fuit concilium celebratum Romæ, in quo anathematizatæ sunt plures hæreses, de quibus, s. concilio, & hæresibus in eo condemnatis Damasus Papa scribit Antiochenum Episcopum, ut patet in libro Conciliorum. † Et post istud concilium, & ante secundam synodum vniuersalem fuit celebratum concilium Gangrense, vbi plures errores fuerunt condemnati, ut habetur per totam distinctione. ¹⁶ Et aduerte, quod inter secundam synodum vniuersalem, ¹⁷ & inter tertiam synodum vniuersalem, tempore Innocentij primi fuit celebratum concilium Mileuitanum: vbi fuit condemnata hæresis Pelagiana, præsidente beato Augustino. † Et post quartam synodum vniuersalem congregata fuit prima synodus Toletana iussu Leonis Papæ: vbi concilium condemnauit errores, & hæreses contra Priscillianistas. De alijs verò concilijs celebratis usque ad annum Domini millesimum non ita patet. † Circa annum ¹⁹ vero Domini millesimum Victor, genere Alemanus, Florentiae concilium celebrauit, & multos Episcopos propter simoniam, & fornicationem depositus. Non post multum temporis postea Gregorius septimus concilium celebrauit, & Henricum Imperatorem tertium excommunicauit, quia se contra Ecclesiam erexit, & schisma procurauit, aliud Papam faciens. † Post hunc Urbanus secundus concilium celebrauit apud Claram montem; & ibi ordinatum fuit, ut dicerentur horæ officij Virginis Mariae, ordinariæ, sicut dicitur officium Domini nostri. † Exinde sub ²⁰ Nicolao Papa secundo congregatum est concilium cum centum & quatuordecim Episcopis Romæ: in quo Berengarius Thuronensis abiurauit hæresi suam coram Nicolao. † Anno Domini M^{er}xxx. synodus sub Innocentio celebratur Romis: & Petrus Leonis, qui per contemplationem ordinatus est, seu factus Papa, demum repulsus est, ad quod schisma tollendum, multum laborauit B. Bernardus, & ita profecit, quod extinctum est, electo Petro, quis se Anacletum nominari fecerat. † Aliud concilium in ²² urbe Romana celebrauit, anno Domini M. clxx. & anno Domini M. ccxv. Ianocentius tertius concilium La-

teranense celebrauit, in quo conuenerunt fere. M. cc. prælati, scilicet Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi & alij prælati, & multæ salutiferæ decretales ibi æditæ sunt. † Anno 24 domini. Mcccxl. vel circa, Innocentius quartus Ianuensis celebrauit concilium Lugduni, & Imperatorem Fedoricum excommunicavit. Post quem fuit Alexander quartus. † Anno domini. M. cclxij. creatus est Papa Gregorius x. natione Italus, patria Placentinus. Hic Lugduni concilium celebrauit, ubi fuerunt quingentii Episcopi, lx. Abbes, & alij prælati circa mille, ubi Græcorum, & Tartarorum nuncij interfuerunt, & Græci ad unitatem ecclesie redire promiserunt: in cuius signum confessi sunt spinatum sanctum a patre & filio æternaliter procedere. † Post hunc Honorius quartus, & est ultimus in Martiniana, anno domini. M. cclxxxij. Post hunc fuit Cœlestinus, quem sequitur Bonifacius viij. & eum Benedictus x. demum Clemens quintus, sub quo concilium Viennense. Ioannes xxii. Urbanus, Gregorius xj. Post quæ schisma inter duos, scilicet Urbano, sub quo Italia, Vngaria, & Alemania fuerunt, & Clementem, sub quo Francia, Hispania, & Aragonia fuerunt. Urbano succedit Bonifacius; Bonifacio Innocentius, Innocentio Gregorius xij. Ex alia parte Clementis succedit Benedictus xij. Et sub his duobus scilicet Gregorio xij. & Benedicto xij. factum est tertium schisma, concilio celebrato Pisæ; ubi factus est tertius Papa dictus Alexander ordinis minorum; cui succedit Ioan. xxij. † Et concilio generali congregato Constantiæ Gregorius xij. depositus fuit propter contumaciam nolens comparere, & electus est Martinus quintus ex familia Columnensi um; & ut apparet in libro conciliorum, istud concilium generale fuit congregatum anno. M. cccccvij. mense Octobri, tempore Imperatoris Sigismundi; & cum Imperator discensit Constantiam, concilium oravit pro eo, & omnes vocauerunt eum regem, Imperatorem, aduocatum, & defensorem. Notandum tamen est, quod in sessione tricima noua recitat concilium ista verba; Continua celebratio conciliorum generalium cultura est, ac purgatio mens domini, quæ præcipue destruit spinas, heres, errores

ac schismata, & castigat excessus, male regulata reformat, & assert in vineam domini fructum yberriana fertilitatis. Et sic ibi fuit decretum, quod de decennio in decennium generale congregaretur concilium. Nam, ut diximus, quoties in Republica Christiana oriebatur haeresis, a schisma, statum vniuersalis ecclesiae recurrebat ad concilium; quia vera reformatio Christianae religionis, commodius fit congregando concilium generale, secundo doctrinam Apostolorum in primitu[m] ecclesia. Nam si Imperatorem decet pro remedio temporalium convocare in vnum vniuersam curiam imperiale per totum orbem diuisam, nihil minus Pontifici summo licebit, cum Christiana religio fluctuat, vel indiget reformatione, congregare concilium generale. Nam si tempore necessitatis non recurrissent ad concilium, sancti patres non scripsissent tota de c r a circa ordinem, & regulam concilij generalis, ut patet per distinct. xv. xvij. xvij. & xvij. Et Augustinus in libro de gratia, & libero arbitrio, loquens de haeresi Pelagiana dicit, quod in evidenti necessitate statim est recurrendum ad concilium. Et quanquam ex supradictis, clementissime Imperator, satis perlucuum sit, quod quam plurimum utilitatis afferat sanctae ecclesiae pia vniuersalium conciliorum celebratio, nihil minus ad plenorem huius rei notitiam, quasi repetentes dicemus, quod est utilis celebratio conciliorum generalium ad Tyrannorum, & infidelium superbiam humiliandam; quia Turcae & pagani fermentur audientes apud Christianos concilia generalia celebrari, ut referunt antiqui doctores. Et hoc rationabiliter; quoniam ecclesia Dei (ut dicitur Cantorum vj.) terribilis est, ut castorum acies ordinata. Est etiam utilissima congregatio conciliorum ad refranandum exorbitantias quorundam, & in multis errantium, & male de fide lentientium. Itaque in arduis factis probè recurrendum est ad concilium, quoniam si in medio duorum, vel trium in nomine Christi congregatorum ipse est, ut spirator, dator, & adiutor, ut habetur Matt. xvij. multo amplius, ubi sanctoru[m] plurimorum societas, in nomine Iesu Christi conuenerit,

maxime pro rebus vniuersitatem Christianæ religionis respectiue concernentiibus, interesse credendum est, vt est
 tex. not. in cap. sille. I. dicit. Verum inuictissime catholice
 rex, est aduertendum, quod hæc, quæ dicta sunt, accipien-
 da veniunt, cum in spiritu sancto legitime congregantur
 concilia: quoniam alias melius foret supersedere ab eorum
 celebrazione. Nam quemadmodum concilia rite celebra-
 ta saluberrimos fructus operata sunt, ita non rite celebra-
 ta conciliabula maximis scandalis vniuersam perturbant
 ecclesiam; sicut patrum traditiones, & venerabiles histo-
 ria nos docent. Et adyteriora procedendo dico, quod
 sunt celebratum etiam aliud concilium generale Ferrariae
 sub Eugenio quarto natione Veneto; sed propter peleum
 postea translatum est in Florentiam: in quo concilio ge-
 nerali reducti sunt Graci ad fidem per confessionem
 veram de processione spiritus sancti. & Armenij etiam re-
 ducti sunt. Ad quod concilium venerunt Patriarcha Græ-
 corum Constantinopolitanus; & Ioannes Imperator
 Græcorum. Et in ipso etiam concilio generali de Basilea
 in Ferrariam, & de Ferraria, in Florentiam translato pro-
 pter reductionem Græcorum; illi congregati Basileæ depo-
 suerunt Eugenium, & duem Subaudiæ, dictum Ama-
 deum, creauerunt vocantes Felicem, sed postea renuncia-
 uit pontificati dictus Felix. Et quia ista materia conci-
 liorum est sancta, ac utilissima Christianæ religioni, inu-
 cato Dei auxilio, tuæque Majestatis suffragio, diuidam
 per capita, & eam ex ordine tractabo; cui competit; aut
 inest authoritas congregandi concilium generale; qui
 sint etiam citandi, & requirendi, vt veniant ad concilium.
 Item de forma citationis, & qualiter ad Imperatorem spe-
 ciat horari Pontificem, vt celebretur concilium gene-
 rale. Et dicam, qui vocem habeant in concilio statuen-
 di; & qualiter authoritas ecclesie vniuersalis restat inobe-
 dientibus venire ad concilium; & quæ sit maior autho-
 ritas, Romani Pontificis, an concilij generalis. Dicam
 etiam de vnitate ecclesie, scribendo aliqua etiam maxi-
 me necessaria pro reformatione religionis, tractando ali-
 qua de origine Pontificatus, & de plenissima Romani

Pon-

Pontificis spirituali potestate. Sed de hoc late diximus in
capit. primo supra in isto Speculo, & in capit. xvij. & in
capit. de voto.

§. I.

AD maiorem evidenter huius tractatus notan-²⁹
dum est, quod concilium generale præcipue va-
care debet in extirpandis hereticorum errori-
bus, ut fides catholica una & vera radiet in dominico
grege. Item vacare debet concilium in reformanda ecclæ-
sa in capite, & in membris, ut not. in cap. i. & cap. sicut. xv.
dist. Nam concilium Basileæ inter alias causas congrega-
tum fuit principaliter, ut abduceret ecclæsam orientalem
ab aliquibus erroribus, reformando ecclæsam vniuersa-
lem, quæ reformatio facienda erat in concilio Costantien-
si, sed fuit prætermissa ob multa negotia, quæ ibi occurre-
runt. Vnde statuerunt, quod in primo concilio ageretur,
& adhuc facienda est, sed Deus non obliuiscitur confrin-
gere impudentes eam. Et concilium generale nihil aliud
est, nisi congregatio vniuersalis Christianorum, maxime
Episcoporum, ita Bal. in tracta. de schisma. dictum nanque
est à communis intentione, eo quod in vnum dirigunt om-
ne mentis intuitum, ut in cap. i. dist. xv. Sed non potest re-
gulariter congregari sine autoritate & licentia summi
Pontificis, aut eius legati habentis speciale mandatum,
ut not. in cap. regul. §. porro. dist. iij. tractatur etiam
xij. dist. per totum, & in cap. multis. xvij. dist. & in cap. con-
cilia. §. hinc Ratio est, quia conuocatio facienda est per ma-
iore partem vniuersitatis, ut not. in l. i. ff. de albo scri-
ben. & in l. iij. C. de decurio. lib. x. & in c. synodo. lxij. di-
functio. Et cum nemo ex Christianis maior sit, quam Pa-
pa, ideo sibi competit conuocatio ad concilium. Nam vni-
uersalis ecclæsa absque Papa est corpus repræsentatum.
ita dicit Augustinus in lib. ij. de doctrina Christiana; cum
Papa sit vicarius Christi in terris. cap. ij. & iij. de trans. pre-
& dixi supra in cap. j. & xvij. Sed sede vacante, quod Car-
dinales possunt conuocare concilium generale, tenuit
Bal. in c. olim. de rescr. & vide ea, quæ continentur in

cap. sequenti. & vide Cardin. in rep. cap. licet, de electione, ubi allegat Inno. in capit. j. de maio. & obedi. ad quod vide Fely. in c. i. de maio. & obe. Et in primis citandi sunt praetati, & alij fideles, vt notant docto. in d. g. hinc. & ista facultas citandi non competit nisi habenti iurisdictionem super citatos: & sicut non reperitur, qui istam teneat pot. statem nisi Papa, vt dieitur in capit. cuncta per mundum. ix. q. iij. manifeste appetet, quod nemo potest conuocare concilium nisi Papa. ¶ Nam si congregaretur concilium sine licentia Pontificis, monsifrolum esset, & contra naturam conciliorum; quia concilium debet habere caput, & membra, vt in cap. submittitur. xxxij. dist. & iij. dist. cap. regula. §. porro. Vnde si conuocarent concilium sine licentia Papæ, essent schismatici. tex. est in cap. multis. xvij. dist. quia recesserunt ab unitate ecclesiæ, quæ diuisionem non recipit. & unitas representatur in Papa, vt in c. loquitur. xxij. quæst. j. & in c. Nouatianus. vij. q. j. Et concilium generale totius orbis potest committere aliquibus consiliis, quod aliquid faciant. Nam quod sit ab his, qui habent authoritatem, a concilio videtur fieri. tex. est, & ibi Bartol. l. item eorum. §. si decuriones. ff. quod cuiusque vniuersitatis. & licet vniuersalia concilia, non nisi per Romanum Pontificem, conuocanda sint, nihilominus non est necessarium, vt superillis presentialiter intersit; sed sufficiat, quod legati, aut vicarii eius intersint. Quod ex illo aperi- tissime ostenditur, quod nulli octo conciliorum vniuersalium, quæ in Ecclesia, vt prestantioris authoritatis describuntur, Romanus Pontifex personaliter interfuit, sed per Legatos suos. Vnde Leo Papa, huius nominis primus, ab Imperatore Christianissimo Marciano ad Chalcedonensem concilium deuotissime in uitatus hac ratione inter alias se excusauit, quod nullum inde exemplum a predecessoribus acceperit.

.g. II.

31 **I**N. g. præcedenti dictum est, ¶ qualiter Pontifices, aut eorum Legatus ex mandato speciali solummodo authoritatem haberent congregandi concilium genera-

le; Imperatores autem consuetudinem habebant hortandi & i. standi, ut celebretur concilium virginite necessitate, ut reformatur Christiana religio, sequendo exemplum Imperatoris Constantini, ut in cap. j. xv. dist. vbi ipse dedit facultatem Christianis libere congregari, ita Cardini in rep. c. licet, de electio. inducens ad hoc dicta Innoc. in cap. j. de maiori. & obedi. Et vide Felyn. in c. j. & in c. querelam. de iure iurian. & omnino vide. & videbis Petrum de Monte in sua monarchia col. xj. & vide Antonium de Roselis in tra-
statu de concilijs. Nunc autem notandum est multa esse 32 genera conciliorum; nam est concilium synodale, quod tantummodo Episcopus facit in sua diocesi. Est aliud concilium prouinciale, quod congregat Archiepiscopus cum Episcopis, qui sunt subiecti eius iurisdictioni. Aliud est concilium generale, cuius est materia presentis tractatus, quod congregat Papa, vel eius legatus habens autoritatem, & mandatum speciale de eo, ut per gloss. & docto. in c. convenientibus. j. q. vij. Et notandum est, quod concilium generale, quod congregat Papa, quandoque tantum congregatur ex clericis, & populo Romano. & de hoc concilio loquitur tex. in c. in synodo. lxxij. dist. Et istud concilium regulariter non continet eius autoritatem, quam habet concilium generale, quod congregat Papa ex omnibus Episcopis: quia est magna authoritatis. Sed rediundo ad materiam, in concilio synodali Abbates, & inferiores Episcopi citandi sunt, & omnis clericus interuenire debet c. quod super de maior. & obedi. & in c. decernimus. xvij. dist. & vide Innoc. in c. graue, de præben. & ibi vide doct. In concilio prouinciali non est necessaria alia persona praeter Episcopos. Nam illi tantum sunt, qui tenent vocem iudicandi, ut appareat. xvij. dist. per totum. & vide Innoc. in c. graue, de præben. & doct. in c. heut olim, de accusatio. Item inferiores Episcopi citandi sunt, ut consulantur, quando eorum concilium esset necessarium. de hoc habetur in c. obeuntibus. lxiij. dist. & ideo ibi debet adesse Abbates, ut probat tex. in c. fina. de cau. posses. & propri. ¹ Candi sunt etiam illi, quorum interest particulariter. tex. est in capit. propter ecclesiasticas. ij. in ordine. xvij. distinct.

Idem

Idem erit in concilio generali, quod tantum citabuntur Episcopi ad effectum statuendi, & iudicandi. Item causa consulendi citabuntur Abbates, ut supradictum est. Sed si sunt Abbates habentes iurisdictionem episcopalem, vocem habent decisum, ut infra dicetur. Item ecclesia cathedralis vocanda sunt. tex. in capit. fina. de his, quae sunt à maior. par. capit. sic potest intelligi. tex. in cap. sicut olim de accusa. Item citabuntur omnes, quorum specialiter intercessus; quoniam citatio est de iure diuino, & naturali. tex. in clementi. pastoralis, de re iudi. & in l. defensionis facultas, de iur. fisci. lib. x. & in l. nam ita diuus. ff. de adop. & dicit Felic. in capit. ex parte, de offic. deleg. Et quod citatio sit de jure diuino, vide text. in cap. omnipotens Deus. ij. quæst. j. & Spe. in proce. sui ope. Et ideo quando predicta spectarent ad fidem, laici (vt puto) citandi sunt, & debent interuenire concilio iure proprio, & habent vocem consultiuam, non autem decisum. ita intelligi. tex. capit. vbinam. xevj. dist. & cap. nos ad fidem. In alio autem negotijs laici inuitantur, habebunt vocem constitutiuam vel prout Papa concesserit. Nam Papa potest eos facere capaces iurium spiritualium, & maxime potestatis vocis dandæ, ut in cap. Adrianus. ij. lxij. dist. & in c. in synodo legitur; & not. ij. quæst. iij. c. mennam. Unde notabis, quod laici in tribus casibus possunt vocari, ut arbitror, & interesse conciliis ecclesiasticis. Prinus est, si specialiter inuitarentur, ut in c. Adrianus, ad finem. lxij. dist. Secundus, si tractatur casus fidei, ut dixi. Tertius, si tractatur de matrimonij. cap. ad sedem. xxv. quæst. v. & vide

34 de hoc vj. capit. in illo tractatu. ¶ Et aduerte, quod principes seculares sunt de corpore concilij, per tex. in capit. ad Apostolicæ, de re iudi. lib. vi. vbi Papa pollicitus fuit se vocaturum ad concilium Reges, prælatos, & principes tam ecclesiasticos, quam seculares, ut per se, vel per sollicitos nuntios venirent. Et Imperator debet interesse. xxij. dist. a. nunc autem. Immo quod plus est, proponit Imperator ibi, sicut quilibet alius prælatus: & hagerentur in concilio res fidei, Imperator debet personaliter adesse concilio. text. est in d. capit. vbinam. Et Reges, & principes seculares

res vocandi sunt ad concilium generale, ut dixi. Et reassu-
mendo quod dictum est, dico, quod Episcopi tantum ha-
bent statuere, & definire in concilio. tex. est in c. i. xv. dist.
& in capit. sexaginta. decima sexta distinctione. & proba-
tex. in cap. habeo librum, & in cap. sexta. decima sexta dist.
Et in factis fidei dubijs, vel concernentibus vniuersalem
statuam Ecclesiae, vocare etiam debet Papa magnos præla-
tos, habentes Episcopalem iurisdictionem. Nam illi sunt
a Deo constituti ad regimē vniuersalis ecclesiae. tex. est. in
capit. convenientibus. j. quæst. viij. vbi Abbas tenuit locum
Papæ in concilio; & multi Abbates dederunt vocem de-
cisum, quemadmodum Episcopi: quod de alijs inferio-
ribus non legitur ibi ad idem. capit. Adrianus. ij. lxij. dist.
& vide Panor. in quæst. j. Et aduerte, quod ecclesiae olim
regebantur per omnes sacerdotes; Ideo non mirum, si om-
nes seniores vocabantur ad concilium. sed hodie non sit.
vt xv. dist. cap. j. Sed omnes alij prælati inferiores poterunt
in concilio proponere, & admittendi sunt, ut dixit tex. in
d. cap. vbinam. Et finito concilio Cardinales, Episcopi, &
Abbates habentes Episcopalem iurisdictionem subnor-
bunt eorum nomina, imponendo titulos dignitatis suæ,
sequendo ordinem seruatum, quando Eugenius Papa ge-
nerale celebravit concilium cum Imperatore Ioanne Co-
stantinopolitano, & incepsum fuit Ferrariae, & finitum
fuit Florentiae, ut apparet per scripturas, & tensiones dicti
concilij. Sed non video per illud concilium (licet Impera-
tor affuerit) Ecclesiam orientalem remansisse vnitam to-
taliter ecclesiae Romanae: ob quod peccatum credendum
est, Deum deduxisse eos in seruitutem paganorum. Pla-
ceat diuinæ maiestati liberare eos a iugo acerbissimæ ser-
uitutis manu tuæ iniustissimæ celsitudinis, ut cum Roma-
na vniuant ecclesia. † Et attende, quod prælati debent ³⁵
esse personaliter in concilio, nisi iusto impedimentoo deti-
neantur, & tunc debent mittere Legatos, ut in cap. Epis-
copus ad synodum. xvij. dist. & vide, quod not. Io. And.
& Host. in capit. ij. de proba. Sed aduertat sacra, & C. M.
quod quatuor potissimum requiruntur in conciliis præ-
latis ad vniuersalia concilia scilicet sapientia, vite sancti-
tas,

tas, experientia, & zelus ad bonum Christiane Reipublicæ. Vnde Constantinus Imperator pro sexta synodo congreganda scribens Agathoni Papæ ita dicit; Adhortamur vestram paternam beatitudinem per potestatem nostram piam, sacram, dirigere viros utiles, & modestos, notitiam habentes totius (Deo inspirante) doctrinæ; & per ratiōne irreprehensibilem habentes dogmatum, induentes per sonam vestræ Apostolicæ sedis. Merito ergo dicemus, quod in conuocandis requiritur primo sapientia; quia magnæ res non viribus geruntur, sed consilio, & authoritate. Vnde Thobia. iij. dicitur; Consilium a sapiente semper require. Ecclesiasticivij. Os prudentis queritur in Ecclesia. & cap. ix. dicitur. Cum sapientibus, & prudentibus tracta. Secundo vocandi ad concilia debent pollere vitæ sanctitate, ut veraciter eorum conuentus sanctorum patrum nominari possit, ac de eo dici cum propheta; Confitebor tibi domine in toto corde meo, in concilio iustorum, & congregatione; ut enim inquit Ambros. in lib. de officijs, talis debet esse consiliarius, qui nihil nebulosum habeat, nihil fallax, nihil simulatum, quod vitam eius, ac mores refella, nihil in probum, aut maleuolum, quod auertat consiliantes. Sane non erunt conuenientes consiliarij, cum ad tractandum de reformatione ecclesiae venerint homines vani, carnales, auari, qui præsentia appetunt, æterna despiciunt, iniusta agunt, & iusta derident, sua querunt, non quæ Iesu Christi, de quibus Iob in persona ecclesiae dicit oras; Consilium impiorum longe fac. Consilium impiorum (vit ait Gregor.) est terrenam gloriam querere, æternam negligere. Laborandum est ergo, ut cum sanctis viris habenda sint consilia, quoniam sanctitas plurimum conductit ad bene consilendum, quod sapiens testatur cum ait Ecclesiastici. xxxvij. Cor boni consilij starue tecum. Tertio patres vocandi ad concilium debent esse experti, maxime in illis, super quibus querendum est consilium; quia qui non est expertus præcua recognoscit. Hinc reprobatur iuuenum consilium, quia inexperti sunt: paret hoc in Roboam, qui rehicto senuum consilio pro magna parte regnum amisit. iij. Reg. c. xij. propter quod dicitur Eccle. xxv. Quam specio-

sum

sum cānitiei iudicium, quām speciosa veteranis sapientia.
Quarto vocandi sunt ad concilium vniuersale habentes
zelum: domus Dei, vt sint de numero eorum, de quibus in
Psal. lxvij, dicitur: Zelus domus tuæ comedit me: siqui-
dem debent habere zelum ad reformationem morum, ad
correptionem vitiorum, & ad augmentum diuinu[m] culcus.
De hoc zelo exemplum habemus in filijs Israel, qui (vt
dicitur Iudicium xx.) congregati cccc. millia, dixerunt,
quod non redirent domum, donec vlciscerentur scelus
commisum in uxorem Leuitæ in Gabaa.

§. III.

Forma & citationis erit, quod Papa, vel eius legatus, &
poterit per viam citationis, aut mandati iubere om-
nibus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, vt ve-
niant ad concilium generale, assignando, quo tempore, &
quo loco celebretur concilium, vt not. in l. aut qui aliter,
ff. quod vi aut clam. & assignabitur tempus in citatione;
quia citatio debet continere tempus determinatum, vt not.
in d. l. aut qualiter, in §. j. not. etiam in l. j. §. si autem, C. de
iur. domi. Imp. & not. Cyn. in l. dies festos, ff. de fer. & Bal.
in l. liber homo, ff. de verb. obliga. Et illa citatio, quam fa-
cit Papa, facienda est per literas Apostolicas, vt probatur
in c. dilecti, de dolo, & contu. in ver. volentes. Et quando
Legatus Papæ citat ad concilium, in literis legati inferendus
tenor literarū Apostolicarum, vt not. in c. præterea, de dila.
& in c. cùm in iure, de offi. deleg. Verum quia difficile es-
set citare oēs Episcopos, peterunt citari Archiepiscopi, vt
veniāt ad concilium generale, in tali loco, & tali tempore;
& illi monebūt Episcopos intimando mandatum Pontificis,
tex. est in c. si Episcopus Metropolitanus, xvij. dist. Sed di-
cunt docto. quod ista citatio poterit fieri in palatio summi
Pontificis in publica audientia, mandante Papa ex certa
scientia, affigendo citationem in valuis psalij sancti Io-
annis Lateranensis, & sancti Petri. & vide Ioan. And. in c.
quoniam, in §. porro, vt lit. non cont. & ibi doct. Sed mihi
videtur, quod le. And. loquitur, quando citatus nō habet
domis.

domicilium; & si habet, ad illud non est tutus accessus,
 37 † Et Episcopi teneantur personaliter comparere, si non es-
 sent impediti legitimo impedimento; quia illi repre-
 sentant personas Apostolorum Christi, ut dicitur in capit. in
 novo testamento. xxij. distinct. Et collegia ecclesiastica in ca-
 thedralium poterunt comparere per procuratores, ut not.
 in l. j. §. v. vsus. ff. de procur. Sed qui personaliter citaretur,
 esset obligatus personaliter, nam videtur citatus ob indu-
 striam suæ personæ. Idem esset, quando natura cause non
 admitteret procuratorem, ut est tex. in cap. veniens, de ac-
 cus. & in cap. in criminalibus. v. quæst. iij. & in l. reos. C. de
 accusa. † Sed principes Christiani possunt comparere per
 procuratores. tex. in capit. ad Apostolice. de re iudi. in vj.
 Sciendum tamen est, quod citatio ad concilium, que de-
 bet esse per edictum, non requirit terminum perempto-
 rium, nec plus quam unam citationem, aut intimationem.
 ita not. glo. sing. in cap. si Episcopus. xvij. dis. & docto. re-
 nent in cap. ego. de iure iurant. quia ista citatio, aut intima-
 tio fit per actum extra iudiciale; in quo sufficit una cita-
 tio. gloss. est in clemen. i. de heret. in verb. requisierunt. &
 ibi doct. & nat. etiam in l. qui Romæ. §. cohæredes. ff. de
 verb. oblig. † Veniunt autem contemptores conciliorum
 puniendi pluribus animadversionibus: & primo quidem
 pena excommunicationis, iuxta tex. in capit. Episcopus.
 xvij. dis. similis tex. in cap. sequenti, si quis Episcoporum.
 Sed excommunicatione in hoc loco non accipitur, prout ex
 communicatio dicitur separatio a sacramentis, & a com-
 munione fidelium: sed pro suspensione quadam a commu-
 nibus negotijs cum alijs. ita Archi. post glo. Vnde Episco-
 pi, qui taliter dicuntur excommunicati, licite possunt ce-
 lebrare diuina officia, & recipere sacramenta ecclesiastica,
 & communicare cum ceteris Episcopis, & alijs, præter
 quam in communibus negotijs, ut dixi. Non tamen nega-
 tur, quod tales possint excommunicari excommunicatio-
 ne prima, quæ est separatio a participatione sacra-
 mentorum, & communione fidelium, si contumaces reperian-
 tur, ut per Archidi. in d. c. si quis Episcoporum, iuxta tex. in
 cap. ceterum. xj. quæst. iij. Incurrunt etiam pena damna-
 nationis

nationis æternæ, vtpote contemptores & subsannatores patris sui, omniumque fidelium. s. Romani Pontificis, & matris suæ vniuersalis Ecclesiæ per vniuersale concilium repræsentatæ; quos videtur respicere sententia illa terribilis Proverbiorum xxx. Oculum, qui subsannat patrem, & qui despicit partum matris suæ, fodient eum corui de torrentibus, comedent eum filii aquilæ. Notanter autem diximus, prælatos vocatos ad concilium venire contemnentes, præfatis pœnis venire plectendos, quoniam secus esset, si non ex contemptu, sed impedimento legitimo eos non venire contigerit: quod ex duobus perpendi potest. Primo, si, antequam terminetur concilium, veniant: quia licet à principio non venerint, ex quo tamen veniunt, præsumitur, quod non ex contemptu, sed ex aliquo impedimento demorati sunt. Ista est sententia Archidiacomi in d.c. si Episcopus. Secundo, si Episcopus excusationes literatorie scribit ad synodū, vel procuratorem mittit cum legitimis rationibus, quod venire non poterit. de primo in c. placuit, distinct. viii. loquitur concilium Carthaginense, ita dicens: Placuit, vt quocunque congregandum sit concilium, Episcopi, qui nec ætate, neque ægritudine, nec grauiori necessitate impediuntur, comperenter occurrant; quod si non potuerint occurrere, excusationes suas literatorie scribant. De secundo, scilicet de procuratore habetur in c. si ægrotans fuerit, v. quæst. iii. vbi Adrianus in synodo instituit; si Episcopus ægrotus fuerit, aut aliqua grauius necessitas eum detinuerit, pro se legatum ad synodum mittat, vt per docto. in d.c. placuit. Et procurator assignet siue prober causam legitimam esse, quod Episcopus non veniat. † Quodlibet autem impedimentum non sufficeret ad excusandum non venientem, puta leuis febricula, gloss. in c. placuit, xviiij. distinct. sed debet esse grauius necessitas, quæ illum impedit, d.c. si ægrotans, v. quæst. iii. vbi legitur: Si Episcopus fuerit ægrotans, aut aliqua eum grauius necessitas detinuerit, pro se legatum ad synodum mittat, vt antea dixi. facit etiam text. in c. fin. de ijs, quæ fiunt à prælato. Et laicus an possit constitui procurator, vt intersit pro aliquo Episcopo in concilio, & eius

Pp

nomine

nomine statuat, ac judicet, dico, quod non. Nam licet h[ab]et
sint iurisdictionis, tamen demum in adminiculo ordinis
Episcopalis exercentur. & ostendi in §.ij. quod hoc ius sta-
tuendi, & iudicandi in concilio competit solum ordinis
Episcopali; quia ea, quae sunt ordinis Episcopalis, non
possunt demandari, ut notanter dicit glossa in c. peruenientia
xcv. dist. circa finem primae glossae. Fateor tamen, quod
concilium vellit etiam laicum procuratorem admittere
quod posset; cum habeat liberam facultatem statuendi.
Nam quemadmodum Papa potest h[ab]ere potestatem tri-
ectandi quaecunque spiritualia concedere. ixij. distinctio
cap. Adrianus, & cap. ii. synodo; ita etiam concilium po-
test. Et idem si Papa non esset, & alioqui commisisset specia-
liter; quia ibi Papa esse censetur. Sed laicus, vel clericus
potest constitui procurator ab Episcopo ad recipiendum
statuta concilij, vel ad proprias causas Episcopi tracta-
das, agendo, vel respondendo c. j. de procu. in vj. Et hoc
quando non sunt spiritualia, sed temporalia; vel si sunt sp-
iritualia, laicus in iudicio nihil spiritualitatis exercet; si
forre solum in iudicio disputat de effectu actus spirituali-
an tenuerit & iunc ad talem actionem spiritualem possit; al-
ter non potest laicus constitui procurator, quia spiritualia
tractare non potest, c. decernimus, de iud. † Sed si con-
cilium vellit procedere contra contumaces, necessarium
quiritur tria citatio: vt not. in c. j. de pace iuramento firmo
in v[er]ibus feudo. & in c. j. de supplen. negl. prael. facit tex.
cap. propter ecclesiasticas. xvij. dist. & tex. in arg. in c. j.
digne, xij. q. ij. Episcopus autem iusto impedimentoo de-
tus potest committere vocem, & votum suum vni de con-
cilio; tex. est in c. q. j. propter g. illud autem, de electio.
c. si quis iusto. g. f. eo. tit. lib. vj. Si vero Episcopus esset con-
tumax, potest excommunicari, vt in c. non oportet, iuncta
glos. xvij. dist. & not. in c. primo, de iudi. Eademque pena
multabitur, si venit, & postea non dimissus, vel (vt vulgo
dicitur) illicientatus recessit; vt not. in c. si quis autem. xv
ij. dist. & in l. quæ situm. ff. de re iud. Sed si citatus ob pro-
priam causam contumax fuit in non comparendo, reme-
dia statuta contra contumaces exequuntur contra eum;

quod

que remedia notantur per gloss. & doct. in c. iij. vt lit. non
contest. & in l. contumacia. q. primo, s. de re iud. & enumera-
rantur per Specul. in tit. de primo decre. q. jam de effectu.
Sed aduerte, quod in congregatione concilij generalis
minor pars eorum, qui debent interesse, potest citare ma-
iore: & data eius contumacia potest minor pronunciare
se constituere concilium generale, & in se esse iurisdictio-
nem. ita Felic. in capit. super literis, de rescrip. col. x. & in
cap. j. de maio. & obed. col. ij. & bene faciunt ea, que not.
in sequenti. q. Et postquam de contumacia sermo habitus
est, iam loquendum venit de impedimenta præstantibus,
ne concilia suam habeant prosequutionem. ¶ Planè non 42
sufficit sermo noster explicare, quanta pœna digni sint,
qui conciliorum celebrationi impedimenta moluntur
inferre. Ipsi in primis veluti tyranni, & Reipublicæ ho-
stes habendi sunt, tot generibus mortis digni, quot egrœ
bona per talia yniuersalia concilia facienda speraban-
tur. Præterea si ob confundendas hæreses synodus con-
gregata foret, tales certè conciliorum celebrationi im-
pedimenta præstantes, hæreticorum defensores vide-
rentur. Si vero reformationis causa patres conuenissent,
certè qui concilij celebrationi aduersarentur, tanquam
hostes Christianæ religionis habendi forent. Ad quo-
rum propulsandas temeritates obligatus est Imperator, vt
in cap. principes. xxiij. q. v. & etiam alij principes sunt ob-
ligati. In quo si negligentes reperirentur, suspecti haberé-
tur, iuxta tex. in cap. qui. xxij. q. iij. vbi dicitur; Qui potest
obuiare peruersis, & non facit, nihil aliud est, quam fauere
impietati eorum.

Sed vbi non agitur de fide, potest numerus relinquari
arbitrio summi Pontificis. Nec curandum videtur de dimi-
nuto numero prælatorum, per illud verbum Christi dis-
cipulis suis dictum; Vbi duo, vel tres in nomine meo
fuerint congregati, ego in medio eorum sum. Matth.
xvij. j. quæst. j. cap. cum scriptura. xxxvij. quæst. j. cap. alie-
nus, facit. c. Apostolice, de re iudi. in vj. Et aduerte, quia in-
tantum est necessaria monitio, seu citatio superioris, quod
licet virus Episcopus videat alios ire ad concilium, non

Pp 2 tenetur

tenetur ire, nisi specialiter vocetur; ut not. Ioan. And. in
capit. ego. N. de iure iur. per illum tex. qui dicit. Vocate
ad concilium veniam. Si autem concilium congregato
pro facto heresis, vel concernente vniuersalem statu
Ecclæ, per quod status ecclæ posset turbari, necel
rio debent vocari Episcopi, & alij magni prælati, habo
tes quasi Episcopalem iurisdictionem, ut sup. in §. iij. di

§. III.

43 **N**ON t̄ comparentibus Episcopis citatis, & re-
sitis, in termino eis assignato, vt veniant ad con-
cilium, notorium est, quod sunt inobedientes, v
obtemperando mandatis, aut iustis requisitionibus. E
casu ius statuendi, & sententiandi habent venientes
concilium, ita not. in capit. gratum, de postul. pr̄l. N
ista inobedientia, & dissimulare est peccatum grauissi-
mum in pr̄latis, vt not. in cap. officij, iuncta glo. xxiiij. que
Et ex pr̄dictis infero, quod si in concilio assistit Papa,
eius legatus specialiter deputatus ad assistendum in
cilio, & non veniret, nisi unus Episcopus, esset concilium
Vnde concludo, quod si unus Episcopus tantum in
concilium, in eo esset tota authoritas statuendi, & de-
endi. & vide Inno. in c. j. de mai. & obed. & in cap. ij. de
ope. nunt. & pro hoc tex. in c. cum nobis olim, de elec-
tione. vbi dicitur, quod si vocati ab habente potestatem no-
venire, faciunt se alienos. & vide glo. in clem. quocirca
electio. & Io. And. in capit. in causis, de electio. & vide
nor. in cap. cum omnes, de constitu. & vide Ludo. Ron.
consi. cccliij. & vide tex. in cap. si forte. lxv. dist. & l. sciu-
quod cuius, vniuersi. & Lapum alleg. cxxxij. Et in vno si
Eccl̄esia, sive concilium est, vt not. Panor. in disputa-
cione. Episcopus. Et ita intelligitur illud; Oraui (vt in
Christus) pro te Petre, hoc est, pro ecclesia; quia (vt de
in vno solo eccl̄esia sive concilium est. Et est aduerten-
quod post illam orationem a Christo factam Petrus p-
cauit; & eccl̄esia remansit in sola virgine Maria, vt no-
cap. noua, de p̄cēnit. & remiss. Ideo quando agitur in

concilio causa fidei, laici sunt admittendi, non solum ut
audiant, sed ut consulant, & dicant opinionem suam, non
autem decident, ut in c. ybinam. xcij. dist. & c. nos ad fidem.
Etratio est, quia fides potest remanere etiam apud sim-
plicem laicum, & in omnibus alijs perire; sicut accedit in
persona beatae Mariæ in passione Christi, ut dixi Sed Papa
congregans concilium potest facere capaces laicos vocis
dandæ. cap. Adrianus. lxij. dist. & c. in synodo. notatur
etiam in c. mennam. ij. q. v. Nam & potestatem excofum mu-
nicandi potest Papa laico concedere. xxxij. dist. c. præter
verum. xcij. dist. c. bene quidem. not. Ioan. And. in c. ij. de
præben. lib. vj. & vide supra. §. iij. facit etiam. Nam si duo
Cardinales reperiuntur tempore mortis Papæ, unus potest
eligere alium. Si vero unus solus remansit, ille habebit ele-
ctionem, non tamen poterit eligere seipsum: poterit eligi
interueniente compromissario, ut Panor. in c. licet, de elec-
tio. ad finem. Etius, & nomen vniuersitatis seruatur in
vno. text. est, & ibi Bart. in l. sicut. §. in decurionibus. ff.
quod cuius vniuersi. † Et aduerte, quod omnes de con- 44
cilio debent semper esse præsentes in actibus prouincialibus,
sicut essent in libelli oblatione, si aliqua causa esset
ventilanda in concilio. delib. oblat. c. j. de iudi. c. j. Idem
in lit. contest. & allegationibus, qua fierent hinc inde ad
quod vide. xvij. dis. §. hinc etiam. j. q. vij. c. conuenienti-
bus. In alijs autem actibus sufficeret præsentia iurorum, qui
sunt deputati, ut præsint concilio. ita Inno. & Host. in cap.
graue, de præben. facit. c. in singulis, de statu monacho.
Illud tamen certissimum, quod in causis tam ciuilibus,
quam criminalibus tractandis per concilium procedi de-
bet seruato iudiciorum ordine, secundum Inno. & Host. in
d. c. graue. pro quo facit rex. in d. c. j. de iudi. Præmissa pro-
cedunt in iudicibus agitandis in concilio. In alijs autho-
ritatibus, in quibus non proceditur ordine iudicario, ut
xvij. dist. §. hinc etiam, & c. conuenientibus. j. q. vij. obtinet
illud, in quo maior pars conuenerit; cum integrum sit iu-
dicium, quod plurimorum sententia confirmatur. de offi-
deleg. c. prudentiam. §. j. lxij. dist. c. extra conscientiam, de
sum. trinit. c. j. §. fina. nisi minor pars rationabiliores causas

Pp 3 assig-

assignaret, quia illa pars sequēda esset. Non semper multū tuto arguit perfectionē. s. de testi. l. ob carmen. s. vltimo Sed regulariter (vt dixi) standum est dispositioni plurimorum. Sed tene semper menti pro præsidentibus loc Papæ in concilio generali, quod oportet omnes consentire in actu gerendo, alias contradic̄tio vnius inficit totum. Secus est in contradictione minoris partis concilij; c. quo vide Panor. in d. cap. in singulis. Sed & concilium congregatum per Papam pro negotijs ecclesiæ, & Papist in concilio, ipse est iudex, & alij prælati intersuntur quam consiliarij, & accessores. Nam solus Papa est illi qui debet præcie concilio. cap. significasti, de electio not. Hosti. in cap. qualiter. ij. de accusa. cap. ad Apostolicam re iudic. in vj. s. nos iraque. Vbi Papa protulit sententiam contra Imperatorem Fredericum cum consilio suorum, & concilij. Ac idem in cap. pro humani, homici. in vj. Nec potuit Papa sibi iudicantis, vt suspicere recusari, vt per doct. in cap. j. de iudic. Hoc itaque c. singuli de concilio non sunt iudices, sed coniudicant quia ad vniuersitatem, vt vniuersitatem, spectat, non singulos, vt iudices, sed omnes sunt coniudices. arg. ff. o. in ius voca. l. sed si hac. s. qui manumittitur; & xij. quod ij. cap. Episcopus. s. qui manumittitur. † Ideo verba formantur in plurali, quia dicitur, patres de concilio iudicant; vel, placuit patribus de concilio. Potest etiam singulari dicari sententia, sub nomine tamen vniuersitatis puta; synodus iudicat; vel synodo placuit. Debet adhibere cautela, vt de mandato, & commissione concilij fiat nullum instrumentum, vt per gloss. in cap. cum ab uno, de iudi. in vj. bene facit, quod notatur in cap. cum in iure, & offici. deleg. Et priscis temporibus quilibet ex patribus concilij se subscribebat sententia, vt in d. s. hinc etiam xvij. dist. & d. xi supra in præcedenti cap. Notandum est quod Papa regulariter est supra concilium; & omnia statuta concilij intelliguntur, excepta auctoritate Papæ. text. not. in cap. significasti, de electio. & in cap. aliorum. ix. iij. & in cap. nemo. vbi dicitur, quod nemo potest iudicari primam sedem, & facit etiam c. cuncta per mundum, &

per principalem, ea. q. & cau. sed vide glo. in cap. legimus. xcij. dist. vbi tex. sancti Hieronymi facit in contrarium dicens; quod mundus est maior eritatem. & Abbas, vir tan-
tæ authoritatis, & Cardi. sancta Romanæ Ecclesiæ dicit in cap. significasti, de elect. o. quod omnia predicta debent restringi ad ea, quæ pendent à plena dispositione Pontifi-
cis; quia in his, quæ sunt de iure positivo, non dubium est,
quoniam Papa est supra concilium; sed in rebus, quæ non de-
pendent à plena potestate Pontificis; dic. ut per Præposi-
Alexan. in cap. canones, xv. dist. vbi late quæstionem ex-
aminavit. & etiam videbis doctissimum Cardinalem sancti
Sixti in sua summa; vbi examina latissimè quæstionem
istam & concludit, quod Papa est supra concilium. & vide
de hoc concilium Constantiense in sessione. iiiij. & in ses-
sione. ij. vj. xvij. concilij Basileen. Papa approbat decreta
concilij, ut approbavit decreta concilij Nicæni ad instan-
tiæ patrum dicendo: quidquid in Nicæa constitutum est,
ad robur sancte matris Ecclesiæ catholice, & Apostolice
et sanctis sacerdotibus, ccxxvij. nostro ore confortes firma-
mus, &c. Omnes, quia uhi fuerint dissoluere, anathemati-
zamus. Et dixerunt omnes Episcopi, placet. † Et ut nihil 45
relinquamus intactum, duobus contendentibus de Papa-
tu, concilium generale de tali controversia cognoscere,
& iudicare debet. cap. si duo. lxxxix. distinct. vbi litera di-
cit, quod isto casu ille erit Papa, quem iudicium, & vniuer-
situs consensu elegerit: nomine autem vniuersitatis de-
bet intelligi tota vniuersitas fidelium. Ad idem facilitatio,
quia ex quo contenditur de Papatu, nec subest certitudo
vnius veri, & indubitate sponsi, satis potest dici etiam va-
care, cum de iure non possit esse, nisi vnum. vij. quæsl. j. cap.
factus est Cornelius, ut haberur Ioan. x. Erit vnum ouile,
& vnum pastor. Vbi tamen neuter posset plese administrare,
censetur ecclesia quasi vacans. argu. de transla. præl. c.
ij. Cum autem vacat ecclesia, tunc potestas debet remane-
re penes ipsam vniuersalem Ecclesiam, quæ est fidelium
congregatio; de consecr. dist. j. cap. eccl. de biga. c. debi-
tum. c. fundamenta, de electio. in vj. illam autem ecclesiam
concilium representat. j. dist. c. domino sancto. Et licet non

omnes fideles conueniant, sufficit, quod veniant magni
prælati, & alij principaliores. quod facit ad id, quod not.
Innoc. in cap. fin. de maio. & obedi. vbi dicit, quod in rebus
vniuersitatum requiruntur rectores, vel pars magis ido-
nea. bene facit. C. de iuram. calu. l. ij. §. fin autem. ff. de con-
di. & demonst. l. municipibus, de procur. capit. fin. vbi
bonus textus.

.§. V.

47 **C**ongregato t. concilio super rebus attinentib.
ad fidem, aut super reformatione status vniuersitatis
ecclesiæ, ibi determinandæ sunt omnes causæ, quæ
tangunt forum ecclesiasticum, vt sunt causæ Episcoporum,
& aliorum clericorum, & causæ ecclesiastice. I.
concilium Episcopos puniet, & deponet, si opus est.
quest. iiiij. cap. j. & ij. not. glo. ij. quest. j. c. primates. qui
vis concilium prouinciale audiat, & non deponat. cap.
fin. ij. q. viij. Sed causæ mere seculares, & inter laicos no-
subditos ecclesiastice iurisdictioni, non poterunt ibi be-
minari. de hoc vide not. per docto. in c. nouit de iudi. &
c. licet ex suscep. & in c. si clericus laicum, de foro con-
pe. & in c. causam; & in c. lator. qui filij sunt legi. vbi no-
tantur aliqua, in quibus concilium posset iudicare inter
laicos, scilicet ratione peccati. Notandum tamen est, quo
congregato concilio generali Papa, vel eius legatus, &
omnes patres congregati obseruabunt ordinem, & can-
nonias secundum formam traditam in libro conciliariorum
generalium, folio primo. Et vt ibi habetur, congregabun-
tur qualibet die usque ad finem in expeditione conciliorum.

.§. VI.

48 **I**N t. sessione autem in concilio quis alium inter
Prælatos eiusdem dignitatis, puta Episcopos, vel Archi-
episcopos, Abbates, & huiusmodi, debet precedere, not.
in cap. Episcopos. xvij. dist. vbi dicitur. Episcopus secu-
dum ordinationis suæ tempus, siue ad confidendum in

cop.

concilio, sive ad subscribendum, sive in qualibet alia re sua attendere loca decernuntur, & suorum sibi prerogativa in ordinum vendicare. quod tempus ordinationis non ad ecclesiastis, sed ad personas refertur: sicut ex consuetudine sanctae Romanae Ecclesiae Episcoporum vniuersiusque prouinciarum evidenter apparet. & vide Archi. in cap. concilia, ad finem, ea. dist. Et concilium procedet in causis, ut melius sibi videbitur; nam teneri liberam potestatem transgrediendilegum, ordinandi, statuendi. Idem possunt Papa, & Imperator in temporalibus, nam non sunt obligati legi, vt not. doct. in cap. proposuit, de concil. præben. l. principes legibus. ff. de legi. & Imperator potest tollere ius ciuile, ita Inno. in capit. quæ in ecclesiastum, de consti. & potest tollere actionem, & exceptionem. Alexan. post gl. in l. iij. §. si is, pro quo. ff. quod quisque iur. & in Rubr. ff. si cer. pet. & vide Bal. in præludij seu. in parte. Sed pauca de principe dicamus: & vide doct. in l. gallus. §. & quid si tantum. ff. de lib. & posthu. Nec est præsumendum, quod talis processus contineat labem, vel defectum, vt no. in cap. in sede, & in capit. hæc est fides. xxiiij. quæst. j. quia præsumitur, quod omnia fuerint solenniter gesta, vt not. in cap. Apostolica. xxxv. q. ix. & in c. ad audientiam, de rescript. & C. de appella. l. ne causas. de rescrip. c. ad audientiam. Et ratio est, quia cælestis arbitrium censetur habere, vt C. de sum. trinit. & fide catho. l. j. in fine. & error principis facit ius. ff. de supp. leg. l. iij. in ff. Et hæc videntur vera, attenta consuetudine Romane curiæ, vbi per solam facti narrationem verbalem, factam coram Papa, & fratribus. & verbalem responsum, intelligitur his contestata. Hosti. in c. in causis, de re iudi. contra not. in cap. j. de libel. obla. Supplere enim videtur præsentia Papæ, quæ est in concilio, vel Cæsaris, omnem defectum solennitatis, l. omnium. C. de testa. Inno. in c. vno, de lit. cont. quia pro omni actu principis præsumitur. l. rescripta C. si con. ius, vel vti. publ. Et à sententia concilij non potest appellari, quod concilium est loco senatus, vt not. in c. eccl. xvj. q. j. & à senatu non appellatur, vt. ff. à quib. appe. non lic. l. j. Et hoc intelligo in illis casibus, in quibus concilium est supra Papam, vt iam

Pp 5 dixi.

49 dixi. Sed benè poterunt dicere de nullitate cōtra sententiā, vt not. in l. si vt proponis. C. quomo. & quan. ind. & Bar. in l. si expressim, ff. de appell. & Spe. in tit. de sententia. Etā Papali sententia an possit appellari ad generalē concilium, dic, quōd non. v. de Ludo. Roman. in consil. eccccxxij. incip. in Christi nomine, amen. Notandum etiam est, quōd concilium non potest recusari, nec Papa, quando sibi contingeret iudicare in causa propria, vt not. in ea parte, de verb. signif. & in l. est receptum, ff. de iuris d. o. n. i. iudic. & not. in c. nouit, de appell. & in l. j. ff. d. off. p. ffect. p. r. t. o. quia non aliter, quām decet, p. r. sumit. iudicare: & quamvis conciliū prouinciale possit recusari, ne tamen generale, glo. est in c. singulis, de sta. mo. ita intelligitur glo. in c. j. de iudi. vbi docto. concludunt, quōd concilium generale totum non possit recusari. Vt trum cono-
lio possit dici de nullitate sententiā Papæ, dico, quōd sic eo volente; per tex. in c. nos si incompetenter, ij. q. viij. etiam si Papa sit p. r. sens in cōcilio, vel eius legatus. Et quod diximus, quōd patres congregabuntur usq; ad finem cōcilio, dico, quōd concilium durabit, quousque terminata fuerint negotia, & causæ, ob quæ fuit congregatum concilium, vel pro quibus concilium fuit congregatum, debetum finem suscipiant: quia in requirentibus perfectiō-
nem ex aet. iusticiæ nihil creditur actum, quum aliquis restat agendum, vt not. in l. penul. C. de his, qui. vt indig. l. cum Sillianum, in si ff. de his, qui. vt indig. & Spec. in tit. de sala. aduo. versi. sed nunquid aduocatus: nec dicitur perfectum, nisi perfectionis ordine sit perfectum, l. ou-
cum maior, s. accusasse, ff. de bon. liber. l. item apud La-
beonem, ff. de iniur. c. nihil, viij. q. j. & vide Bald. in tracta.
de scisma. & doct. in l. possideri, s. ex pluribus, ff. de aco-
quir. poss. Nam proprium legislatoris, & summi Pontificis est, vt nullum ab eo ceptum, imperfectum relinquatur, C. de emen. Iusti. codi. in princi. & id demum perfe-
ctum dicitur, quod ex omnibus suis partibus constat, vt in l. j. ff. de orig. iuris. Et is, qui habet potestatem dissol-
uendi concilium, est idem concilium, cuius caput est Pa-
pa, not. in c. p. r. cedenti. Nam de iudicio Apostolicæ se-
cundum

dis debet procedere dissolutio concilij, probat tex. in c. re-
gula, xvij. dist. vbi dicitur: Neque nullum ratum est, aut e-
rit inquam concilium, quod non fuerit auctoritate Papæ
dissolutum. Et circa istud punctum, quis habeat auctorita-
tem dissoluendi concilium, remitto me ad statutum con-
cilij Constantiensis, quod incipit, Frequens, confirmata
cum per Papam Martinum.

§. VII.

Congregato in concilio eo modo, ut dictum est, & cum
ceremonijs, & solennitatibus conciliorum, summa 50
ope curandum est, ut extirpentur haereses, quæ ad praesens
sunt seminatae, citando prius auctorem, & eius sequaces,
ad conuincendum eorum malitiam; obseruando ordinem,
quem seruauerunt sancti patres, cum quatuor concilia ge-
neralia destruxerunt haereses, de quibus firmatio in c. j. &
in c. sicut, xv. dist. Et obseruandus est ordo, quem obser-
uavit Papa Ioannes X XII. quando consistoriū damnauit
tres errores, quos habebat doctor Ioannes de Poliaco Pa-
risiensis, ut constat per extrauag. quæ incipit: Vos electionis
doctor. Et concilium Nicænum Arium, & consecratores
eius anathematizauit, oës abijcens, neq; accedere Alexan-
driam permisit; præceptumq; principis repente eundem
Arium, & qui circa Eusebium, & Theogninū, & qui cum
eis erat, exilio deportauit; postquam conuicti decretis con-
cilio nō obtemperauerunt, ut legitur in histo. tripar. lib. ii.
c. ix. Et aduerte, quod haeretici, & in haeresi permanentes
accetu concilij excluduntur, vt in c. cum quibus, xxiiij. q. iij. c. re-
secunda. secus, si ad fidem essent reuerbae, ut not. Arch. in
d. c. conuenientibus, j. quæst. vij. sed si tales volunt inter-
esse, tanquam membra talis corporis, & vellent esse ad se
excusandum, sic bene possunt interessere concilio, ut not. gl.
in d. c. conuenientibus. Item est notandum, quod scri-
pturn est in principio libri decretorum, quod humanum
genus

genus duobus regitur, naturali videlicet iure, & moribus
 Ius naturale est, quod in lege, & in euangelio continetur,
 quo quisque iubetur alijs facere, quod sibi vult fieri; &
 prohibetur alijs inferre, quod sibi nolit fieri. Vnde Christus in euangelio Matth. vii. Quocunque vultis, vt faciant
 vobis homines, & vos eadem facite illis; haec est enim lex
 & prophetæ. Et aliud, quo genus humanum regi debet
 sunt leges humanæ. vt scriptum est in capit. omnes. j. dist.
 cum cap. seq. Propterea necessarium est, quod Papa pre-
 ceps, & Imperator, vt princeps principum seculi obser-
 vent contenta in lege euangelica, & omnia statuta in iure
 & approbata in concilio, quod facile potest ostendti. Ni-
 eorum potestas a Deo est, vt ait Apostolus ad Rom. xiiij.
 ideo Papa, & Reges debent operari bonum, vt eorum ex-
 emplo alij compellantur ad agendum idem: quia exem-
 plum magis mouent, quam verba, vt inquit Seneca. Et Christus
 etiam dixit, exemplum meum do vobis, vt sicut ego facio
 ita & vos faciatis. Et cum esset verus Deus, & verus ho-
 mo, verus Rex, & verus Pontifex, cœperit facere, deinde do-
 cere, vt scribit Lucas Actum. j. Itaque decet honestaten
 Pontificis obseruare statuta, & traditiones vniuersalis ec-
 clesiæ. tex. est in cap. confidimus; & in cap. sunt quidam
 in cap. contra. xxv. q. j. & tex. est in cap. fin. xiiij. dist. in quibus
 omnibus decretis not. quod tibi Papa non debet dispe-
 sare contra statuta conciliorum generalium, sine causa
 quia Papa non est supra legem Dei, qui recordatur ius-
 tiam facere electis suis, vt proprio ore testatur per Lucanum
 euangelist. c. xvij. & in c. violatores. xxv. q. j. dicitur; Quæ
 voluntarie violabunt canonem statutos a sanctis patribus
 motis a spiritu sancto, condemnandi sunt, sicut execra-
 tores spiritus sancti. Itaque Pontifices non solum debent
 custodire statuta, & leges diuinas, sed etiam decreta san-
 ctorum patrum. Nam prima salus est recte fidei regulam
 custodire, & a constitutis patrum nullatenus deviare. tex.
 est in c. j. xxv. q. j. & quæ ad perpetuam generaliter ordinata
 sunt utilitatem, nulla commutacione varientur; neque
 ad priuatum trahantur commodum, quæ ad bonum com-
 mune sunt præfixa. tex. est in c. quæ ad perpetuam. xxv. q. j.

& proinde Leo Papa dicit in c. fin. cau. & quæst. prædicta; Ideo permittente Deo pastores hominum sumus effecti, vt quod patres nostri sive in sacris canonibus, sive in mundanis affixere legibus, excedere minime débeatim; contra eorum quippe saluberrima agimus præcepta, si quod ipsi diuino statuerunt consulto, intactum non conseruamus. Et idem Greg. inquit; Si ea destruerem, quæ antecelfores nostri statuerunt, non constructor, sed eueror esse iure comprobarer. ita scriptum est. in c. si ea. xxv. q. ij.

Dicit etiam, sicut sancta Euangelia quatuor, sic quatuor concilia suscipere, & venerari me fateor: vt est tex. in c. sicut xv. dist. vnde Proverb. xxij. dicitur, Non transgre- diaris terminos, quos posuerunt patres tui. Et Nicolaus Papa scribit; Ridiculum est, & satis abominabile dede- cus, vt traditiones, quas à patribus accepimus, infringi patiamur. cap. ridiculum. xij. dist. Itaque scire debet Papa, quod omnes seruabunt decreta, quando ipse illa obserua- bit, & reuerenter accipiet, sequendo exemplum Christi, qui sacramenta ecclesiæ in semetipso sanctificauit, vt scri- bit Lucas c. ij. nam qui ministrat iustitiam, non debet face- re, quod ipse alijs prohibet, quo minus fiat; vt not. in capit. vno, de nat. ex lib. vent. & in c. diuersis fallacijs, de cler. coniug. scriptum namque est in cap. cum illorum. de sen- ten. ex comm. Alijs legem imponere non debent, quam ip- si negligunt obseruare. Et transgressor legis recte alium iu- dicare non potest. text. est in c. sacerdos. iiij. q. viij. Et iudicet ille de alterius errore, qui non habet, quod in seipso con- demnet; vt dicitur in c. iudicet. ea. cau. facit etiam tex. in c. iniquum. xxxij. q. vj. vbi dicitur; Iniquum est, vt quisque de alio iudicare velit, & iudicari de se nolit. Debet ergo il- le, qui iustitiam vult ministrare, seipsum emendare; tex. est in c. nemo. lxxxij. dis. & August. lib. v. de ciuit. Dei. cap. xvij. laudat Romanos, qui viuebant sub legibus, quas alijs gen- tibus obseruandas tradebant. Et quia in libro de admini- stratione iustitia in eius procemio iam impresso, & Imper- iali Maiestati dedicato, multa sunt scripta circa istud pun- tum, ad præsens nihil aliud dicam, nisi quod conuenit bono regimini vniuersalis ecclesiæ*, & saluti Christianæ religios.

religionis, quod Pontifex, ut caput principale fabrica, obseruet, & veneretur singula decreta sanctorum patrum. Nam principalis reformatio ecclesiae consistit in obseruatione canonu, & decretoru, ut dictum est; postquam fuerunt ordinata interueniente spiritu sancto. c. si ille. l. dist. Nam concilium generale habet potestatem maximam, & dicit concilium Constantiense in sessione. iiiij. & concilium Basiliense in sessione xvij. & sessione. iiiij.

§. VIII.

Considerandum est, quod beneficia ecclesiasticae requirunt residentiam personalem, intantum quod Cardinales tenentur residere in ecclesia sibi intrata; & de rigore, si monitus non residet, est deponendus. not. in c. exeg. 12, de cler. non res. vbi Cardinalis S. Marcelli ob non residentiam in synodo priuatus fuit dignitatem sua, admonitione præcedente; licet Cardinales sint par corporis Papæ, & Papa cum eis iudicat totum orbem; sunt in quasi possessione, ut Papa non iudicet ardua, ne explicit sine consilio Cardinalium. Et Papa deberet habere consilium Cardinalium in arduis. tex. in cap. per venerabilem, qui sunt legi. & est tex. vnicus in iure ad probandum, quod Cardinalatus, saltem figuratiue, sit de iure divino, facit tex. in c. xvij. Deut. vbi dicitur: Si difficile, & ambiguum apud te iudicium esse prospiceris, veniens ad fiduciantes Leuitici generis, &c. & vide tex. in c. fundamento, de electi, in vj. sed tu dic, ut dixi sup. in c. xxij. vbi late de dominis Cardinalibus; Sed Episcopatus est de iure divino, non Cardinalatus. Ad materiam capitulidico, quod in beneficio curato, aut dignitate, si citatus non veniat ad resendum in termino assignato, priuandus est tali dignitate, aut beneficio, tex. est in cap. ex parte, de cle. non res. & not. in cap. inter quatuor, & in c. si. eo. tit. Et de forma curationis vide, quæ not. in c. ex tunc, eo. tit. De eo autem, qui habet iustam absentie causam, ut studiorum, not. in c. fraternitatis, de cler. non res. & in c. cum ex eo, de elect. lib. vj. vbi dicitur, quod absens ex iusta causa habetur pro

præ

prefente. nota. etiam in c. ex parte, eo. ti. Et familiares domini Papæ possunt recipere fructus, vt in c. cum dilectus, & in cap. ad audientiam, de cle. non resi. vbi dicunt Abbas, & doct. quod isti familiares Papæ non debent esse, nisi duo. Et infringendo statuta conciliorum generalium faciunt, vt eodem gaudeant priuilegio. familiares Cardinalium. Ideo ex cautela multi hunc familiares, non quod vere sint, sed vt gaudeant gratia. Sed hi tales sunt negotiatores, vt dicit Abb. in c. cum dilectus, & in curia hodie appellantur pescatores. De residentia sacerdotis, & quod sit de iure diuino residentia personalis, vide in isto Speculo. cap. lxvij. & omnino vide.

Redeundo igitur ad materiam dispensationis dico, quod non debet Papa dare indulgentiam, ea causa non existente, vt Episcopus non resideat in suo Episcopatu, & vniquisque in sua dignitate, aut beneficio. Nam dissolutionis, & vagationis materiam inducit, & periculum continet animarum. Ideo necessarium est, vt gaudentes patrimonio, & oblationibus Christi, resideant, & seruant dignitatibus, & beneficijs, statuendo, vt seruetur ius canonicum, & traditiones conciliorum generalium; quia aliter violatur totum ius, dum sic regnat avaritia radix omnium malorum. Et sicut Hispania est regnum, vbi ditior est ecclesia Dei, sic ibi maius damnum emergit tali abusione, dum magis infringuntur iura, & statuta conciliorum, quam in alio regno fidelium. Nec diu est, quod Romæ quidam curialis Hispanus est vita decessit, qui, quamvis esset clericus, nunquam tamen celebravit; & eius morte vacauerunt centum, & triginta beneficia ecclesiastica; & reliquit Romæ apud negotiatores centum & triginta millia ducatorum. Et in hoc sollicitare Pontificem præcepit spectat ad tuam maiestatem. Nam est annihilationis Hispaniarum, quod Romæ sint clerci innumerabiles, gaudentes patrimonio Christi sine seruitio Ecclesie, vel altaris, possidentes dignitates, & beneficia, nec vacantes, nisi incitando, & molestando innumerabiles clericos pauperes. Et dum non seruiunt ecclesie, maximum damnum inferunt. Sed suprema iustitia, quæ non relinquit quenquam impunitum,

nitum, quotidie flagellat, & castigat tales inutiles seruos. Cum autem iusto iudicio Dei seruus nequam in iudicium vocatur, in sede iniquitatis semper subrogatur alius familiaris, avaritia feruente, radice omnium malorum, ut dixit Apost.

Dominus autem ordinauit his, qui euangelium enuntiant, de euangelio viuere, ut Matth. x. & Lucae x. Et id beneficium ecclesiasticum est de iure diuino. Et beneficium ecclesiasticum est ius recipiendi sustentationem, ratione officij, & seruitij. Itaque fructus ecclesiastici debetur operariis, non alijs; & qui non residet, non est honestus operarius. Et beneficia dantur propter officia, ut in c. vi de rescrip. lib. vj. & in foro animæ, qui non dicit officium tenetur restituere fructus. Abbas post Calde. in capit. i. celebra. Missarum. & vide infra, in tit. de horis canonicae & in c. xviiij. Numeri. Et residentia sacerdotij est de iure diuino, ut dixi in capit. lxviiij. infra isto Speculo, & in cap. xxxiiij. supra in eodem 1. bro.

¶ † Et an consuetudo excusat clericum de non residendo in beneficijs, notant doct. post gloss. f. in c. cum omnes consti. vbi concludunt, quod in simplicibus beneficijs soleret consuetudo de non residendo, dummodo ecclesia præiudicium non inferatur. Sed si clericus vagaret, consuetudo non valeret. Fely. post omnes in d. capit. cum omnes. & vide in tract. de benef. in prin. quarte partis. Situ dic, quod residentia est de iure diuino, ut in cap. lxviiij. infra in isto Speculo. & non potest esse consuetudo si

54 diminutione diuini cultus. † Sed si beneficium nondatur in titulum, non requirit residentiam, ut in pensione. Nam pensionem potest etiam laicus habere, ut per Arch. in cap. quamuis. i. de præb. in vj. docto. in capit. clericis de cler. non resi. & in cap. ad audientiam. ij. de rest. Sed a uerrat Romanus Pontifex, quia pensiones, quæ consistuntur in fraudem canonis, reprobatae sunt, ut quia detinentur ei, qui non est capax beneficij; ut per Panor. & Fel. in d. c. ad audientiam. Sed ex aliqua causa licita & honesta potest alicui constitui pensio ex redditibus beneficij. & intellige, quod remaneat presbytero soluenti pensione.

possit viuere; alias secus, ut per Panor. in c. conquerente, de cle. non resid. Hinc puto inoleuisse practicam, quod ut plurimum statuitur onus usque ad tertiam partem redditum, quantitatue tantum, non per viam quotae. Et si contingere ecclesiam esse nimis oneratam, solet modificari, ut in c. prohibemus, de censi. Et talis moderatio est canonibus amica, bonus tex. ad hoc in c. quanto, de censib. Et aduerrat etiam Romanus Pontifex, postquam incidenter de materia pensionum loquuti sumus, quia multi incredibili cupiditate moti, resignant beneficium ecclesiasticum, obtinentes a Papa impositionem annuae pensionis soluenda sibi annuatim per successorem: quam postea ipsi pecunia redimunt ex praecedenti pactione inter eos inita; & suo iudicio non credunt, talem contractum simoni acum esse, quae omnia indigent celeri reformatione. Et de pensione ecclesiastica dic, ut infra in tit. de pensionibus ecclesiasticis. Et de residentia sanctissimorum Episcoporum vide supra in c. ix. ¶ Et quod residentia sacerdotij sit de iure diuino, vide infra in isto Speculo; ut dixi in c. 55, lxij. & ista est veritas. ideo non valet consuetudo in contrarium, quia esset abusio, & corruptela, talis consuetudo contra ius diuinum. Ideo aduertant beneficiari, quia vultor iniquitatum gladius est, ut ibi dixi. Et de residentia Episcoporum, & Cardinalium dixi supra in isto Speculo, cap. nono.

§. IX.

NVNC † dicamus de aliquibus abusibus, qui in Christiana religione versantur. Nam omnes ferè 56 laici constituuntur in minoribus ordinibus, non ut clericaliter vitam suam ducant, non ut religioni utilitatem afferant, non ut Deo seruant, sed gratia exemptionis duntaxat, ut quando delinquunt, non possint capi, nec detineri, nec puniri. Et dum non viuunt clericaliter, nihilominus per dilucida interualla (ut rectè dicam) portant habitum, & tonsuram: & licet talibus vestibus indui semper negociando vadunt, vel tenent taſernam, vel stant ad

Q9

ali-

aliquam stationem exercendo aliquam artem, vel mercaturam: & sub inuolucro talium negotiationum grauia, & plura facinora impunè perpetrant. Et hinc oriuntur in-
gia, & contentiones inter iudices ecclesiasticos, & secula-
res, super iurisdictione contendendo: quia de iure, si id
eo habitu, & tonsura immisceant se enormitatibus, v-
sua exerceant, nullo gaudent priuilegio, vt in capit. j. apost. & c. priuilegijs, & de excessibus præla. cap. ex part. & c. perpendimus. Sed omnes isti abusus oriuntur ex negligentia Episcoporum, qui ordinat ignotos, & idiotas, multoties homines delinquentes, & facinorosos: & pauci conceduntur gratiæ & pueris, & illiteratis, vt à non h. Episcopis ordinantur. Sed abusio abusorum est, deficit Episcopo, quod Capitulum de iure, sede vacante, su-
dit in iurisdictionibus (quod ignoscite) quia illi, Epis-
copi nullius dicecisis, tanquam mercenarij, & non pa-
res, ordinant sutores, sartores, & omnes volentes, & in-
lentes, & sic de malo in peius transfretamus profundi-
orbis pelagus. Et quid dicemus, inuictissime princeps, ca-
ca vitam, & honestatem clericalem? nam ius loquens de-
li honestate, & vita sacerdotali regulariter non est in ob-
seruantia; quia omnes ferè clerici mercenarij non portant
habitum congruum, vt decet; & forsitan ratione pauperi-
tatis. Alij vero clerici in dignitatibus constituti, cu-
plura, & opulenta possideant beneficia, non credunt
crecis sanctorum patrum esse obtemperandum, superbo-
elati. Et vt rem ipsam paucis absoluamus; admiretur in-
tus orbis de sequenti inopinata abusione. Nam licet
sacramenta nouæ legis contineant, & conferant gratiam,
in eis virtus Christi sub tegumento rerum visibilium
cretius operetur salutem; & licet sint perfectissima reme-
dia contra peccatum, & efficacia signa gratiæ Dei; & licet
fuerit necessarium, vt baptismus, confirmatio, eucharistia
pœnitentia, extrema vñctio, matrimonium conferantur
per determinatos ministros; & licet fuerit necessarium
sacramentum Ordinis, cuius ministerio prædicta dispensa-
rentur sacramenta; quorum sacramentorum sacerdo-
tes dispensatores sunt; nūquam tamè clerici nostri tem-
pore

merci-
uia, &
tur in-
secul-
, si re-
us, v-
oit, j-
ex par-
rex
iota,
& pain-
on h-
defici-
, suc-
lli, Es-
n pat-
, & c-
fundu-
ceps, c-
ns de-
st ino-
pom-
paupe-
ci, co-
duncto-
uper-
eur m-
licet
tiam,
fium
a rem-
i, & c-
hanifi-
ferant-
rium de-
ipen-
acerdo-
tempo-
15

ris, licet plura, & pinguia curata beneficia possideant, conferunt populo Christiano predicta ecclesiæ sacramenta, tanquam sibi minimè pertinentia, immemores Apostoli dicentis: Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei. Itaque Deus in sacramentis nouæ legis inuisibiliter operatur, sicut in veteri lege visibiliter operatur. Præpos. post glo. in capit. cum scriptura. j. quæst. j. Sed infelices clerici mercenarij, & mendicantes sustinent pondus, & onera aliena. Itaque contra tales pingues, & diuites, & inutiles dispensatores possemus dicere cù Cypriano Papa: Hostes sūt, inimici sūt, latrones sūt. Et aduertat, quia prophætia Malachiæ præcipue dirigitur contra sacerdotes. Et quia de clericis mendicatibus, incidenter sermo habitus est, necesse ut dicamus, † quod mendicantes non debent admitri ad clericatum, & hoc fuit statutum, ut ordinati non mendicarent, in opprobriu[m] clericatus: & esset valde vtile seruare dispositionem tex. in capit. iij. de pr. ben. & cap. Episcopus. co. tit. vbi cauetur, quod Episcopus ordinans aliquem sine titulo, & sic non habentem, vnde viuas, debet illi prouidere de suo, donec consequatur aliquem titulum. Nam certum est, quod turba clericorum facie eos contemptibiles, ut in cap. legimus. xcij. distinet. Sed animaduertendum est, quod si ecclesia cathedralis in Hispania vacat, præsentatio spectat ad Regem, quia Reges nostri patrōni sunt omnium ecclesiæ cathedralium. Quia postquam Reges Gothi, à quibus iniuctissimus Rex Cathol. noster indubitam trahit originem, Hispanicam monarchiam, debellando Vandalo, adepti sunt, construxerunt sacra templo, & ecclesiæ, vbi diuina officia celebrarentur; dotemque eis constituerunt, & ornamenta plurima ministrarunt. Ex quo ius patronatus in eisdem ecclesijs, præsertim cathedralibus, acquisierunt, & specialiter sibi reseruauerunt, ut in cap. nobis. & in c. præterea, de iure patro. & c. Eleutherius. xvij. q. iij. & c. Frigentius, xvij. q. viij. & c. filius, & cap. monasterium. de quo vide Archi. in c. lectis. lxij. dist. & Bal. in proce. decreta. s. rex pacificus. Bene verū est, quod patronus cōsequitur ius patronatus ex tolleratia, & gratia

Qq 2 ecclesiæ,

ecclesiæ, ut per Docto. in c. quoniam, de iure patron. Ideo
 aduertat princeps noster circa electionem Episcoporum
 ante præsentationem faciendam; quia eligendus est vir
 bona virtute, literatus, constitutus in sacris, ex legitimo ma-
 trimonio natus, in temporalibus circumspectus & in spi-
 ritualibus, qui possit iura ecclesiæ tueri, prudens, docilis,
 temperatus, castus, sobrius, & in literarum sensibus acu-
 tus, in dogmatibus ecclesiasticis exercitatus, doctus, pro-
 uidus, matus, & qui reprehendi non possit, Deo, & ho-
 minibus placens, hospitalis, bonis moribus ornatus, &
 mansuetus; Vnius vxoris virum i. non bigamum, opos-
 ter esse Episcopum, non vinolentum, non percufo-
 tuæ domui benè præpositum; qui enim domui suæ pra-
 esit nescit, quomodo ecclesiæ Dei diligentiam habebit.
 Et ideo iure cauetur, quod magis idoneus semper elige-
 ndus est. ita Inno. in c. cum olim, de test. & per Specu. in
 de electio. versic. publicatione. ybi ponit exemplum de
 Apostolis, qui elegerunt Matthiam, & non Ioseph iustum,
 licet consanguineum eorum. Et aduertant, quia electio
 est periculo eligentis, gloss. in c. Valentianus, lxij, dill.
 & electores non excusantur, si velint allegare ignoran-
 tam, eligendo indignos: ut per Albe. in l. qui cum alio, s.
 de regu. iur. & in Leum, qui certarum, s. cum pure, s. de
 verbo. obliga. Et mala electio est in culpa, insti, qui mo-
 cont. obli. s. præterea; & C. de periculo nominatorū, l.
 & ij. lib. xj. Sed vide Præposi. in c. vilissimus, j. q. j. & om-
 nino vide. Et Christus dixit Petro: Diligis me plus hu-
 quis expressè dicat; ille, qui eligitur ad officium præ-
 electionis, debet Deum diligere præ cæteris: & tantum do-
 bet excedere actionem populi vita pastoris; quia pastor
 ecclesiæ debet subditos pascere triplici pabulo, scilicet ve-
 ritatis verbo, vitæ exemplo, temporali subsidio. ¶ Ideo il-
 le, qui aliquem eligit in Episcopum, tenetur semper elige-
 re meliorem, & ille est eligendus, qui omnibus condicio-
 nibus pensatis melior est ad tale officium, ad honorem
 Dei, & ecclesiæ utilitatem, secundum iudicium eligentis:
 aliter autem eligens, vel promouens non videtur iudi-
 cium diuinum euadere. De hoc diximus supra in isto Spe-
 culo

culo. cap. v. Et Episcopus dicitur superintendens, & quasi speculator, in ecclesia positus ad speculandum mores, & vitam subditorum. Ex quo patet quod Episcopus nomen est operis, non honoris. viij. quæstione j. cap. qui Episcopatum. tener Azo. in Rubri. C. de Episcopis, & cle. Ideo aduertat sacra Maiestas circa translationem Episcoporum; quia non licet Episcopo de ciuitate sua transire ad alium Episcopatum. & rex dicit; Manifesta est enim causa, pro qua facere hoc attentant; cum nullus sit inuictus Episcopus, qui ad minorem de maiori ciuitate transiret. Et matrimonium spirituale contrahitur inter Episcopum, & ecclesiam, interueniente auctoritate eligentis, & confirmantis. Quare ergo Episcopus vult dimittere propriam sponsam, & transire ad aliam, cum innumerabilia nascantur damna de translatione Episcoporum ex vna ciuitate ad alium Episcopatum? Et hinc etiam oritur occasio delinquendi, & multa inconuenientia, quæ nunc surda aure transeo. Et postquam vestra maiestas habet ius eligendi, & præsentandi Episcopos (vt dixi) multum interest conci-entia sua reformare talem deformitatem, & abusum, & componere solita auctoritate statum religionis. Et si ve-stra maiestas rem publicam Christianam saluam cupit, vt vniuerso orbi notum est, à Regnis Hispaniæ vera reforma-
tio incipere debet, quia sola Hispania inter alias orbis re-
giones abutitur iuribus disponentibus de translatione
Episcoporum. Et Apostolus dixit: Vnusquisque maneat in
vocatione, qua vocatus est. Et aduertat sacra maiestas, quia
ex abusione assiduarum translationum nullus Episcopus
Hispaniarum posset iure dicere cum Christo redemptore
nostro; Ego sum pastor bonus, cognosco oves meas, &
cognoscunt me træx; quia pastores in hodierna calamitate
nec cognoscunt oves suas, nec oves pastores suos. Et de
patronatu Hispaniarum vide infra in isto Speculo capit.
lxv. & dixi etiam in capit. de bello, supra in eodem Specu-
lo, & vide supra. in isto Speculo. capit. quinto; & omnino
vide.

S U M M A R I V M.

- 1 Arius pessimus hereticus cum complicibus suis, per sanctum synodum Nicenam condemnatus fuit.
- 2 Plures hereses anathematisatae fuerunt post concilium Nicenum, in concilio Romano.
- 3 Errores condemnati in concilio Gangreni, post Nicenum concilium.
- 4 Secunda synodus universalis, omnem heresim Eunomiorum anathematisavit.
- 5 Pelagiana heres is condemnata fuit in concilio Milmitano.
- 6 Tertia synodus universalis, videlicet Ephesina, iusto anathemate Nestorium condemnavit.
- 7 Hereses condemnatae in concilio Chalcedonensi.
- 8 Errores condemnati in prima synodo Toletana.
- 9 Quinta synodus universalis Constantinopolitana, Theodosio Mopsuethum & omnes sequaces eius condemnavit, usque ad num. 16.
- 17 Hereses condemnatae in prima synodo Bricarensi.
- 18 Hereses condemnatae in sexta synodo Constantinopolitana.
- 19 Hereticorum sectae quot sunt, & unde nomina acceperint, siue.
- 20 Hereses atque errores condemnati in Decretalibus.
- 21 Catharorum siue Patavonorum varijs errores.
- 22 Qui sunt errores pauperum de Lugduno.
- 23 Hereses condemnatae in Sexto & in Clementinis.
- 24 Qui & quot sunt errores secta Beguadorum & Begum.
- 25 Errores & hereses condemnatae in extrauaganti Bonifacij VII Incipiente viam sanctam, & cetera.
- 26 Errores quorundam fratrum minorum condemnati, in extrauagante Clementina. que incipit, Ecclesia &c.
- 28 In extrauagante, que incipit, licet iuxta doctrinam septem errores condemnantur.